

Kommentoi luonnosta Tutkimusjulkaisujen avoimen saatavuuden kansalliseksi strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi

Lähetys päivämäärä
07.06.2019 15:08:56
IP-osoite
85.76.111.201

Kieli

Valitse kieli/ Choose the language/ Välja språk
fi

Tietosuoja

Ymmärrän ja hyväksyn, että anonyymeja kommentteja ei julkaista ja että avoimen tieteen hengessä kaikki muut saadut kommentit kootaan ja jaetaan julkisella alustalla.
Kyllä [Y]
Ymmärrän ja hyväksyn, että kommentoijan ja/tai hänen taustaorganisaationsa nimi julkaistaan kommentin yhteydessä.
Muihin mahdollisiin tarkoituksiin tietoja käytetään ainoastaan, jos olet antanut lomakkeessa siihen suostumuksesi.
Kyllä [Y]
Kommentoin
Organisaation virallisena edustajana [A2]

Yhteystiedot

Kommentoijan nimi
Pauliina Raento
Taustaorganisaation nimi (jos et ole sidoksissa organisaatioon, kirjoita "ei organisaatiota")
Suomen tiedekustantajien liitto

Sisältö

Kommentoi strategian ja toimenpideohjelman ENSIMMÄISTÄ KAPPALETTA, jossa strategian soveltamisala määritellään.
Aiempia huolia hälventää tehokkaasti se, että aluksi kerrotaan selvästi, ketä strategia koskee ja mistä aikataulusta on kyse.
Toivottavaa olisi kuitenkin sisällyttää oleellinen asia ja sen lyhyet perustelut varsinaiseen tekstiin, johon on nyt järjestynyt tilaa. Tässä kohden alaviite 2 tuntuu sisältävän varsin tärkeää lisätietoa aikataulusta ja sen perusteluista. Mieltymystä alaviitteisiin olisi tästäkin luonnoksesta eduksi karsia myös yleisesti.
Kommentoi PERIAATETTA 1 ja sen alla olevia VASTUITA.
Periaatteen muotoilu on selkiytynyt kiitettävästi. Toivottavaa olisi kuitenkin, ettei mainintaa yksittäisten julkaisukanavien kustannusten mahdollisesta noususta tai laskusta jätettäisi alaviitteeseen (6), vaan se nostettaisiin itse tekstiin. Asialla voi olla oleellista merkitystä pienille kotimaisille tiedekustantajille. Näin asia olisi mahdollisimman selvä ja pohjustaisi tekstin myöhempiä mainintoja avoimuuden kotimaisen rahoittamisen konkretiasta.

Kommentoi PERIAATETTA 2 ja sen alla olevia VASTUITA.

Ensimmäisen luonnoksen strategisesta periaatteesta 2 luopuminen otsikkotasolla on myönteinen ratkaisu.

Sen sijaan harmillista on, että ensimmäisen luonnoksen ytimekkäästä strategisesta periaatteesta 3 on luovuttu. Tilalle on tullut uutta epämääräisyyttä, joka osaltaan kuvannee asian hankaluutta.

Miten laatu aiotaan määritellä? (Välttääköämme läpikotaisin poliittisen JUFO-luokituksen muuttumista pakkopaidaksi.)

Periaatteen ja sen toteutuksen muotoilu olisi siis hyvä vielä selvittää. Mitä tarkoittaa "miten julkaisujen avoimuus esiintyy (suhteessa laatuun)... arviointijärjestelmissä"?

Painava toivomus täällä ja koko dokumentissa on avata lukijalle tekstissä vilisevät Virrat, Unifit, Tulanetit, Arenet, FinELibit, APC-maksut ja vastaavat. Nyt niiden tunnettuus otetaan annettuna ja yleisenä koko tiedeyhteisössä mutta näin tuskin on. Avoimuuden ja strategian ymmärrettävyyden ja sisäistämisen nimissä olisi eduksi, että muotoilu selittäisi parilla sanalla ensimmäisen maininnan yhteydessä mistä kulloinkin on kyse, esim: "tallentaminen kotimaiseen valtakunnalliseen VIRTJA-julkaisutietokantaan" tms. Näin strategiateksti palvelisi laajemmin tiedeyhteisön eri toimijoita, ei vain strategian laatijoita ja ensisijaisia toteuttajia.

Samaan liittyen alaviite 8 ja muualla: Kuka laatii "Kulttuurin ja kannustimien avoimuuden strategiaa"?

Kommentoi PERIAATETTA 3 ja sen alla olevia VASTUITA.

Maininta julkaisukielen tasapuolisesta kohtelusta on erittäin tervetullut.

Olisi kuitenkin erittäin toivottavaa, että monopolivinen maininta muotoiltaisiin yksiselitteisemmin ja suoraviivaisemmin, epämääräisyyden hälventämiseksi: "Tutkimusorganisaatiot ja tutkimusrahoittajat sitoutuvat tutkijoiden arvioinnissa tasapuolisuuteen julkaisujen kielen suhteen."

Kommentoi TAVOITETTA 1 ja sen edellyttämiä TOIMENPITEITÄ.

Aikataulu on kiitettävän selvästi sanottu, joskin kunnianhimoinen. Kokonaisuuden ymmärrettävyyden kannalta eduksi voisi olla sanoa, ettei asia käytännössä koske kotimaisia tiedelehtikustantajia.

Tutkijoiden proaktiivinen kouluttaminen on erittäin tärkeää. Heidän laajentuva, motivoitunut osaamisensa on omiaan parantamaan kotimaisten tiedejulkaisujen kilpailukykyä ja laatua vähentämällä lehtien toimitusten kuormitusta.

Olisiko mahdollista muotoilla hieman velvoittavammin tai täsmällisemmin kohtaa, jossa tutkimusorganisaatiot "huolehtivat, että tutkijan on helppo saada tietoa"? Julkaisuihin sisältöjä tuottavien tutkijoiden näkökulmasta riskinä on, että helppo saatavuus ratkaistaan lisäämällä linkkejä monimutkaiseen intraan oletuksella, että tämä hoitaa sekä tiedotuksen että helpon saatavuuden.

Suomen tiedekustantajien liitto pitää tärkeänä kohtaa "Jo vuonna 2020 tutkimusorganisaatiot ja rahoittajat luovat yhteisen toimintamallin, jolla osallistutaan uusien ja uudenlaisten avoimien julkaisukanavien kehittelyyn, sekä tuetaan olemassa olevien kanavien muuntamista avoimiksi kestäväällä tavalla." Ilahduttavaa on, että olemassa olevien kanavien työtä voidaan kunnioittaa ja kehittää yhdessä uutuuden kanssa ja sen rinnalla.

Seuraava tavoite onnistuu vain, mikäli työhön tarjotaan riittävät resurssit, jotka rahan lisäksi sisältävät aikaa ja koulutusta. Vielä niitä ei ole. "Viimeistään vuonna 2022 kotimaiset tiedekustantajat mahdollistavat tutkimusartikkeleiden avoimen saatavuuden omissa kanavissaan kestäväällä tavalla."

Aikataulu on realistinen, mikäli aikataulu koskee uusia, tästedes julkaistavia tutkimusartikkeleita. Jos aikataulu ja tavoite koskevat kaikkia lehdessä julkaistuja artikkeleita, tämä tuskin onnistuu ja kuormittaa toimituksia ja kustantajia entisestään. OA-siirtymän edellyttämät digitointi, julkaisulupien kerääminen ja materiaalien tallentaminen ovat hitaita toteuttaa ja aliresursoituja. Tekninen tuki digitoinnille ja lupien hankinnalle on toistaiseksi puutteellista tai kuormittaa sitä tarvitsevia.

Kommentoi TAVOITETTA 2 ja sen edellyttämiä TOIMENPITEITÄ.

Kohta 2 on nyt rajattu ja muotoiltu niin, ettei se herätä edellisen luonnoksen kaltaista huolta kotimaisissa tieteen kustantajissa.

Kommentoi TAVOITETTA 3 ja sen edellyttämiä TOIMENPITEITÄ.

Sisällöntuottajien proaktiivinen kouluttaminen on tässäkin avainasemassa tavoitteen toteuttamisessa. Suomen tiedekustantajien liitto on mielellään mukana tutkijoiden lisenssikoulutuksen koordinoinnissa. Lienee kustannustehokasta yhdistää kohdan 1 koulutustavoitteita kohdan 3 koulutustavoitteisiin.

Siispä sama kysymys uudelleen: Olisiko mahdollista muotoilla hieman velvoittavammin tai täsmällisemmin kohtaa, jossa tutkimusorganisaatiot "huolehtivat, että tutkijan on helppo saada tietoa"? Julkaisuihin sisältöjä tuottavien tutkijoiden näkökulmasta riskinä on, että helppo saatavuus ratkaistaan lisäämällä linkkejä monimutkaiseen intraan oletuksella, että tämä hoitaa sekä tiedotuksen että helpon saatavuuden.

Kommentoi TAVOITETTA 4 ja sen edellyttämiä TOIMENPITEITÄ.

Rahoitusmallin kehittäminen ja OKM:n osallistuminen rahoitusmallin kustannuksiin vuodesta 2020 on erittäin tervetullutta.

Ovatko mallia luovat "tiedekustantamisen toimijat" nimettävissä samoin, kuin muissa kohdissa tehdään? Jos kyse on nimenomaan kotimaisen tiedekustantamisen toimijoista, muotoilua voi täsmentää myös ko. sanalla.

Huomattakoon, että vuoden 2020 aikatauluvaatimus kotimaisille tiedejulkaisijoille on kova (mutta mahdollinen). Ulkoistaminen vaihtoehtoiseen edellyttää selkeää ohjeistusta ja valmista rahoitettua toimintamallia. Tarvittaneen myös nykyisten rakenteellisten pulmien sujuvaa ratkaisemista pienten toimijoiden näkökulmasta kohtuullisella tavalla.

Kommentoi **YLEISESTI** strategiaa ja toimenpideohjelmaa.

Suomen tiedekustantajien liitto kiittää tilaisuudesta kommentoida uutta luonnosta, jossa myös toimenpiteet ovat mukana.

Uusi luonnos on aimo askel eteenpäin edellisestä versiosta. Selvä rajausta ja määritelmien tarjoaminen valaisee strategian laatijoiden ajatusten kulkua lukijalle. Konkretian ansiosta tekstiä on helpompi kommentoida ja siihen on helpompi sitoutua.

Olisiko mahdollista, että strategian loppuun lisättäisiin "lähdeluettelo"? Sellainen, joka veisi keskitetysti lisätiedon äärelle (esim. Plan S ym.). Tämäkin helpottaisi asian hahmottamista tiedeyhteisön monille toimijoille, joita asia koskee.

Uutiskirje

Haluatko tilata avoimen tieteen uutiskirjeen, joka ilmestyy kerran kuussa? Tilaaajien yhteystiedot tallennetaan avoimen tieteen henkilörekisteriin ([tietosuojaseloste](#)).

Haluan enkä vielä ole uutiskirjeen tilaaja [A1]

Sähköposti: osoitetta käytetään vain uutiskirjeen tilaamiseen eikä sitä julkaista palautteen yhteydessä.

toimisto@tiedekustantajat.fi